

Stonehenge

Dr. Senta German

Agost de 2015

Resum

Dr. Senta German, “Stonehenge,” in Smarthistory, August 8, 2015, <https://smarthistory.org/stonehenge/>. Traducció i adaptació per Xavier Belanche per a la matèria de Fonaments de les arts

Stonehenge

Stonehenge, a la plana de Salisbury a Anglaterra, és un dels monuments més reconeguts del món neolític i un dels més populars, amb més d'un milió de visitants l'any. La gent visita Stonehenge perquè és tant increïblement gran com impossiblement antic; alguns cerquen una connexió amb un passat prehistòric; alguns vénen a presenciar el funcionament d'un observatori astrològic de grans dimensions. Cal remarcar que les persones que van viure al llarg del quart mil·lenni abans de la nostra era i que van treballar en la construcció de Stonehenge van ser contemporanis de les primeres dinasties de l'Antic Egipte, i els seus esforços van ser anteriors a la construcció de les Piràmides. El que van crear ha patit el pas del temps de milers d'anys i encara, avui dia, ens intriga tant el seu significat com els mètodes que van assumir en el procés de construcció.

Figura 1: Vista d'Stonehenge. Font: [Wikipedia](#)

Primera fase

De fet, el que veiem avui és el resultat d'almenys tres fases de construcció, encara que encara hi ha molta controvèrsia entre els arqueòlegs sobre exactament com i quan es van produir aquestes fases. Hi ha un ampli consens que la primera fase de construcció a Stonehenge es va produir al voltant dels 3100 anys abans de la nostra era, quan es va excavar una gran fossa circular de gairebé dos metres de profunditat en una esplanada d'uns 110 metres de diàmetre, amb una gran entrada al nord-est i una més petita al sud. Aquesta cuneta circular i esplanada rep el nom de *henge*¹. A dins del *henge* es van excavar 56 fosses, cadascuna de més d'un metre de diàmetre, anomenats *forats d'Aubrey*, en la memòria de John Aubrey, l'arqueòleg anglès que va trobar els primers. Es pensa que aquests forats es van omplir originalment amb pedres d'origen foràni (*bluestones*) en posició vertical.

¹Henge (paraula anglesa) és una arquitectura prehistòrica de manera gairebé circular o ovalada, que defineix una àrea de més de 20 metres de diàmetre, i consisteix en una excavació limitada per una rasa i un terraplè. Van ser usualment construïts en el període neolític i se sospita que tenen relació amb actes rituals, si bé el medi acadèmic encara no ha pogut donar una resposta uniforme.

Figura 2: Vista aèria, 2014, Stonehenge, Salisbury Plain, Wiltshire, England, c. 2550-1600 abans de la nostra era. (photo: timeyres, CC BY-SA 2.0)

Segona fase

La segona fase de treball a Stonehenge es va produir aproximadament 100-200 anys més tard i va implicar la creació de posicions verticals de fusta (possiblement d'una estructura coberta) al centre de l'henge, així com també posicions verticals properes al nord-est i les entrades del sud. Sorprenentment, és també durant aquesta segona fase a Stonehenge que es va utilitzar per a l'enterrament. Almenys 25 dels forats d'Aubrey van ser buidats i reutilitzats per a la celebració d'enterraments de cremació i es van excavar altres 30 fosses de cremació a la fossa del henge i a la part oriental del recinte henge.

Figura 3: La pintura realista més antiga de Stonehenge, dibuixada *in situ* amb aquarel·les de Lucas d'Heere entre 1573 i 1575. Font: [Wikipedia](#)

Tercera fase

La tercera fase de construcció a Stonehenge ocupa aproximadament 400-500 anys després i probablement va tenir una durada més llarga en termes de construcció. En aquesta fase es van aixecar les restes de pedres o bigues de fusta que havien estat col·locades als *forats d'Aubrey* i es van erigir un cercle de 104 metres de diàmetre de 30 pedres enormes i molt dures dins del *henge*; aquestes van ser extrets de la zona de Marlborough Downs,

molt a prop del monument. Aquestes pedres verticals eren cobertes amb 30 pedres de llinda.

Figura 4: Llinda de pedra a Stonehenge. Font: [Wikipedia](#)

Què significa **llinda**?

Segons la Wikipedia, **llinda**, **llindar de la porta** o **pasde la porta** és un element estructural horitzontal que descansa sobre dos muntants o rebranques. És l'element superior que permet obrir forats en els murs per conformar portes i finestres.[1] Per extensió, el tipus d'arquitectura, o construcció, que fa servir llindes per cobrir els espais en els edificis s'anomena arquitectura arquitravada o construcció arquitravada.

Font: [Wikipedia](#)

Preguntes

Les tres fases de la construcció de Stonehenge plantegen qüestions fascinants. La primera fase del treball requeria una planificació precisa i una quantitat massiva de mà d'obra. Qui va planificar el henge i qui va organitzar a qui treballar junts en la seva construcció? Desafortunadament, les restes dels pobles neolítics, que proporcionarien informació sobre qui van construir Stonehenge, són molt poques, possiblement perquè aquestes s'han vist afectades per l'efecte de la història (creació de les ciutats romanes, medievals i modernes). Els pocs pobles que s'han trobat i explorat mostren cases de petites dimensions subjectes a una finalitat agrícola i sen-

se evidències de diferènciació d'estatus social entre elles. Si hi hagués caps o una classe social que forçés a la gent a treballar junts per construir la primera fase de Stonehenge, no s'han trobat. Probablement, també, la primera fase de la construcció de Stonehenge va ser un esforç equitatiu socialment, molt inusual per al món antic (i fins i tot per a la història de la humanitat).

Qui eren les persones enterrades a Stonehenge durant la seva segona fase? L'anàlisi recent d'aquests cadàvers han revelat que gairebé tots els enterraments eren de mascles adults, amb edats compreses entre 25-40 anys, amb bona salut i amb poca senyal d'esforç o malaltia. Sens dubte, ser enterrat a Stonehenge va ser una marca d'estatus d'elit i aquestes restes poden ser les d'alguns dels primers líders polítics de la Gran Bretanya, una illa amb una tradició dominant que s'estén fins a la Casa de Windsor.

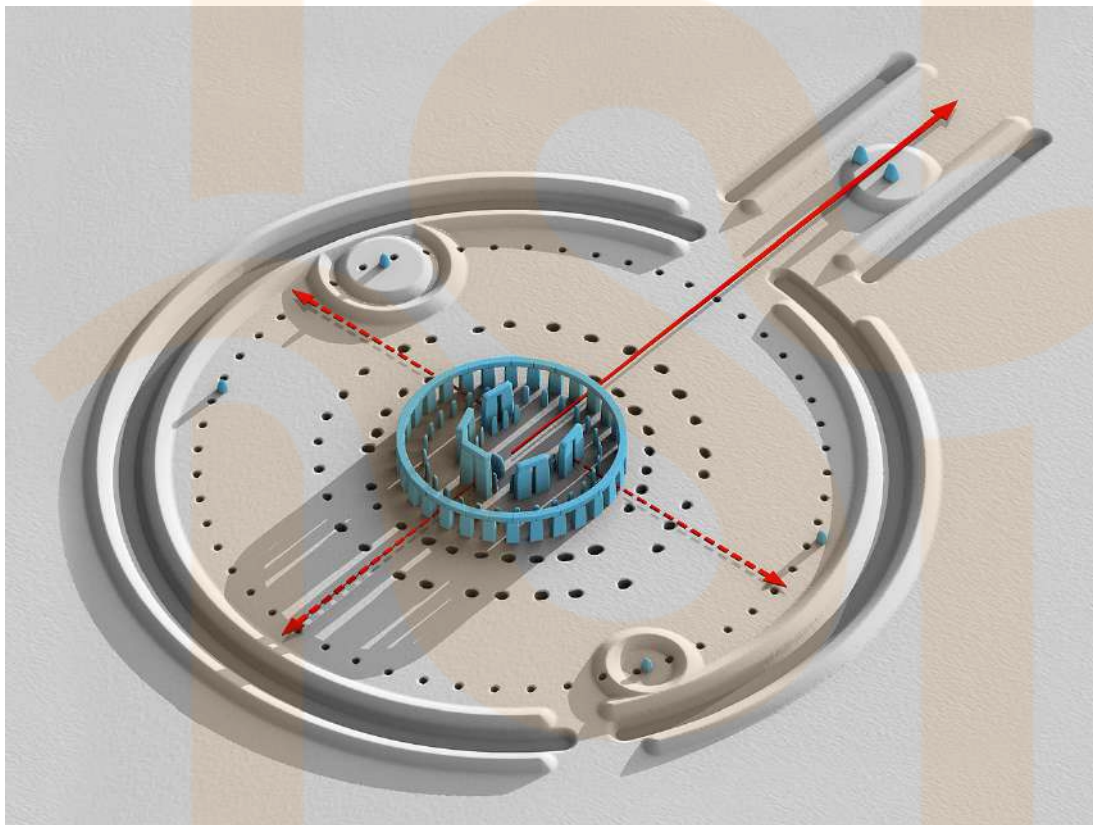

Figura 5: Recreació gràfica d'Stonehenge. Font: [Wikipedia](#)

Conclusions

El treball aconseguit en la tercera fase de la construcció de Stonehenge, però, és el més notable i durador. Igual que la primera fase de Stonehenge, excepte en una escala molt més gran, la tercera fase va incloure una gran planificació i organització de treball col·lectiu. Però, a més, com-

portava un nou nivell de sofisticació tècnica, específicament en el treball de la pedra molt dura.

Un calendari solar i lunar?

Per descomptat, l'aspecte més famós de Stonehenge és la seva relació amb el calendari solar i lunar. Aquesta idea va ser proposada per primera vegada pels estudiosos del segle XVIII, que van assenyalar que l'alba del solstici d'estiu està exactament enquadrada pel final de la ferradura dels trilitons a l'interior del monument, i exactament davant d'aquest punt, al centre de la corba de la ferradura, al capvespre de l'intervingut, el sol també està alineat. Aquestes dates, els dies més llargs i més curts de l'any, són el punt d'inflexió dels dos grans episodis estacionals del calendari anual. Des d'aquest descobriment, s'han ofert diverses altres teories sobre l'observació astrològica, però pocs es posen a prova d'escrutini juntament amb els detalls físics del monument.

Figura 6: Sortida del sol sobre Stonehenge, 2005. Font: [Wikipedia](#)